Üksiknumber 6 senti

Tänast lehte 6 külge

Pealinna Teataja

Ilmub iga kolmapäeva ja laupäeva hommikul

TOIMETUS JA TALITUS: Tallinnas, Harju tän. nr. 29. Avatud kl. 9-st kuni kl. 2-ni p. l. Telefon 427-50. Väljaandja: Tallinna Majaomanikkude Selts. Trükikoja telefon 450-67.

TELLIMISE HIND: Tallinna Majaomanikkude Seltsi liikmeile: 1 aastaks 3 kr., 1/2 aastaks 1.60 kr., 3 kuuks 0.90 kr., 1 kuuks 0.35 krooni koos postikuludega.

Teistele tellijaile: 1 aastaks 4.50 kr., 1/2 aastaks 2.50 kr., 3 kuuks 1.35 kr., 1 kuuks 0.50 kr. koos postikuludega. Kuulutused: kuulutusküljel 5 s., teksti ees 8 s., tekstis 10 senti mm veeru laiuses.

Nr. 22 (469) Laupäeval, 19. märtsil 1938. 6. aastakäik

Täna, kell 2 päeval avatakse

TALL. MAJAOMANIKKUDE SELTSI

Il ehitusmaterjalide ja kodukaunistamis-

NÄITUS

BÖRSI SAALIS

PIKK TÄN. 17

PÄÄSMETE HINNAD 20 JA 10 SENTI

Tallinna Majaomanikkude Seltsi liikmeile sissepääs tasuta

Näitusel on eriosakonnad:

ehitusmaterjalid,
kodusisustus ja
-kaunistus

Näitus avatud 19.—28. märtsini
iga päev kella 10 hommikul kuni kl. 9 õhtul

KORRALDAJA
TALLINNA MAJAOMAN. SELTS

Linnawalitsuse laiaulatuslikud kawatsused korteriühingute organiseerimisel

Suuri soodustusi korteriühinguile

Allpool awaldame linnawalitsuse ameliku informatsiooni korteriühingute asjas, ilma et selles awalduks meie seisukoht:

Kaks aastat tagasi algatas linnawalitsus ehitusosakonna kaudu kodanike organiseerimist korteriühinguteks, et wõimaldada wäikese kapitaliga inimestel, kel raha wähesuse pärast pole wõimalik ehitada maja iseseiswalt, püstitada kollektiiwselt ühiselamu, kus leidusid ajakohased korterid kollektiiwi kõigile liikmeile. Uhtlasi tahtis linnawalitsus selle algatuse kaudu aidata kaasa walitsewa korteripuuduse pehmendamiseks.

Tähendatud algatuse tulemusena tuksuti ellu 3 korteriühingut. Uhe korteriühingu ühiselamu Kunderi tänawal on walmis, kuna 2 ühiselamut Raua tänawal ja Uuel tänawal on praegu ehitusel.

Wahepeal on tõusnud weelgi korteriüürid ja suurenenud korteripuudus. Seetõttu walitseb kodanike hulgas elaw huwi korteriühingute wastu ja ehitusosakonnale on tulnud rohkesti järelepärimisi ja soowiawalduši korteriühingute asjas. Seepärast kawatseb osakond algatada uuesti korteriühingute organiseerimise küsimust allpool tähendatud põhimõtteil:

Osakond registreerib asjasthuwitatute soowiawalduši, kusjuures märgitakse ära, misjugust korterit keegi soowib saada, misjuguses rajoonis soowitakse saada korterit, kuidas soowiawaldajal on wõimalik tasuda korteri hinda jne.

Kui leidub küllaldaselt tõsiseid soowijaid, keda näib olewat wõimalik organiseerida korteriühinguks, kutsub osakond asjaosalised kokku korteriühingu organiseerimis-koosolekuks, kus wõidakse otsustada korteriühingu asutamine ja walida selleks asutamistoimkond.

Osakond omalt poolt püüab olla abiks asutamistoimkonnale korteriühingu organiseerimistöödel, samuti walmistab tarbekorral kawatsetawa ühiselamu ehitusfawa ja ehituskulude eelkalkulatsiooni ning arwutab üksikute korterite eelhinnad.

Korteriühingu juhatuse soowil ja wiimasega kokkuleppel wõib osakond walmistada ka kawatsetawa maja projekti.

Linnawalitsuselt on loota toetust korteriühinguile ehituskrundi andmise näol soodsamail tingimusil, kui seda on wõimalik saada erateel.

Ehituskrunte wõib arwatawasti saada Kunderi lastekodu läheduses, Paldiski maanteel linna tuletõrje hoone ümbruses ja Kopli tänawal, wõimaluse korral ka mujal.

Asjasthuwitatuile antakse selgitusi ja registreeritakse soowijaid linnawalitsuse ehitusosakonnas, Uunne 2, tuba 6, tööpäewiti kella 11—12 wahel.

Iga teadlik majaomanik on TALLINNA MAJAOMANIKKUDE SELTSI liige.

Tallinna Majaomanikkude Seltsi

31. aastapäeva koosviibimine

korraldatakse pühapäeval, 20. skp. kell 7. õhtul restoran „Pariis'i" ruumes.

Kavas mitmesuguseid sõnalisi ja muusikalisi ettekandeid.

Pääsmed à 50 snt. saadaval

Seltsi büroos Harju t. 29, ja pühapäeval kohapeal

Kasutage oma vabade korterite väljaüürimiseks „Pealinna Teataja" kuulutuskaste.

Elektrijaama 25. aastapäew

23. ja 24. märtsil pühitseb linna elektrijaam oma 25. aastapäewa, mida tähistatakse elektrijaama hoonete illumineerimisega.

Kodukaunistamistöö teadlikumale alusele

Eduard Wiirsoo,
Kodukaunistamise Hoogtöö Tallinna Linnakomitee esimees.

Meie riigielus on wiimaseil aastail, nii waimsel kui ka majandusalal, käimas hoogne ülesehitustöö, endiste waadete ümberhindamine, uute radade leidmine, paremuse poole korraldumine.

Oleme wabanemas pealesurutud wõõrastest, sageli inetutest nimedest, oleme oma sini-must-walge lipu ausse tõstnud, oleme igal alal suurte sammudega edasi läinud, oleme paljudel aladel elanud üle rewolutsiooni.

Praegusajal ülemaalise aktsioonina on meil käimas kodukaunistamise hoogtöö, meie linnade, kodude wälisilme ümberkorraldamine, ühes seesmise kaunistamistööga, meie linnadele ja maale uue korrastatud, ühtlase ilme andmine, kus olekski wiidud läbi eesti omapära allakriipsutawad põhimõtted.

Seda tööd tuleb meil teostada rahwusliku uhkuse, eneseteadwuse ja korrameele tõestamiseks ning kauni ja elujõulise kodu loomiseks.

Kodukaunistamistöö on üldrahwuslik ülesanne, mida tuleb teostada üleriiklikus ulatuses, kuid erifi mõjuwalt, põhjalikult peab kodukaunistamistöö haarama meie pealinna — kui esinduslinna.

Uheks suuremaks teguriks kodukaunistamistöös on ehituspoliitika. See on ala, mis haarab laiemaid rahwahulki, ala, millest on huwitatud kodanike enamus.

Ehitustegewuse alal on omariikluse aastail palju korda saadetud, on loodud rida meie rahwusliku omapäraga kooskõlas olewaid wäärtusi.

Meie ehituspoliitikas on wõetud omaks uued põhimõtted, ehitatakse rohkem teadlikumalt, arwestatakse ajanõudeile wastawa ja rasionaalse korteri nõudeid.

Samuti ka kodude sisustamisel wõib rõõmustawalt märgata praktilisust, otstarbekohasust, omapära, ilu ja muid kodukultuuri edasiwiiwaid elemente. Kuid puuduši ehitusalal on weel palju; palju on meil tarwis selgitustööd, tarwilik on laiemaid rahwahulki tutwustada meie uuemate ehituswiiside, -materjalide ja nende omadustega, sest kodukaunistamis-, ehitustööde juure asudes, aedade rajamisel, hoonete ehitamisel, kodude sisustamisel, ei tee me tööd ainuüksi endale, mõneks üksikuks aastaks, waid aastakümneiks, järgnewatele põlwedele, seepärast tuleb enne ümberkorraldus- ja uute tööde juure asumist tutwuda selle töö materjalidega, abinõudega. Meil peab olema selge ülewaade, mida meie tahame teha, kuidas ja milliste abinõudega tööd otstarbekalt ja ilunõudeile wastawalt läbi wiia; tuleb enne põhjalikult kaaluda, selgitada, et ei juhtuks wigu, sest alustatud tööd ümber teha on raske, aegawiitew ja kulukas.

Kawakindlamalt, teadlikumalt tegutsedes lahendame aastakümneiks need küsimused, millega toome rõõmu ja ilu meie kodudesse.

Selles selgitustöös on tänuwäärt teene Tallinna Majaomanikkude Seltsil, kes ehitusasjanduse ja kodusisustamise näituste korraldamisega on teinud ära suure töö teadlikumal ehitamisel ja ehitustegewuse ning kodukultuuri edasiwiimisel.

Rebaste kuningas.

Neil päewil lasti Esseri krahwkonnas, Inglismaal maha hiiglarebane. Ta kaalus 28 naela, kuna ta pikkus oli 4 jalga. Pikemat aega see rebane oli ümbruskonnale hirmuks ja teda wõis õigusega pidada „rekordimeheks" kanade murdmise alal. Ainult wiimaste nädalate wältel murdis ta üle 300 kana ja kanapoja. Uhel ööl oli ta tunginud ühte kanalasse, kus murdis maha 50 kanapoega.

Katusealuste korterite lammutamise nõudeid tuleks pehmendada

Tallinna linnawalitsuse poolt on ajutud katusealuste korterite lammutamise teostamisele. Majaomanikele on saadetud käite wastawad kirjad, milles on antud lammutamise lõpulewiimise tähtaeg. Osa sääraseid kortereid tuleb lammutada juba aprillis.

Majaomanikud, kellesse asi puutub, on esinenud soowiawaldustega ja palunud lammutamise küsimust kaaluda ning wõimaluse korral lammutamise täidewiimiseks anda pikem tähtaeg.

Seni pole linnawalitsuses selles küsimuses wõetud lõplikku seisukohta.

Wahepeal linnawalitsuse õigusnõunik teostawad lammutamise nõudeid wastawalt makswale korrale.

Mansardkordadele ehitatud korterite ulatuse kohta pole täpset ülewaadet. Umbkaudu arwatakse sääraseid kortereid leiduwat paarisaja ümber.

Kõik säärased kortereid on ehitatud pärast 1935. aastat.

Uldiselt on mansardkordadele rajatud kortereid elamiskõlbulikud. Nende juures on püütud läbi wiia tarwilikul määral terwishoidlikke nõudeid. Kortereid ise on ruumikad, walgusrikkad ja soojapidawad.

Majaomanikud on ehitamise mahutanud kapitali, heas usus, et nende poolt teostatud korteriehitus wõimaldab ulualust wäikekorterite wajajaile.

Pööningukorterite tarwitajaiks on peamiselt wäikesepalgalised kodanikud, Wäikekorterite järele on Tallinnas küllalt nõudmist ja seetõttu kaotaksid paljud perekonnad oma praeguse korteri ning uue wäikekorteri leidmine pole sugugi kerge.

Käesolewal korral on puudutatud seega üürnike ja üürijate huwid. Kui lammutamine teostatakse lähemal ajal, ilma et siin tahetakse leida mingit lahendust, siis annab see end tunda Tallinna korterinõudluses ja sünnitab majaomanikele funduwat kahju.

On selge, et linnawalitsuse nõue on seadusega kooskõlas. Majaomanikud on eksinud makswa korra wastu. Tegeliku elu seisukohast on aga täitsa põhjendatud, kui selles küsimuses püütakse leida mingi lahendus.

Seadusenõuded ja tegelik elu on kaks eri asja. Kui selgub, et seadusenõuded ei wasta olukorrale, siis tuleb neid muuta. Nõnda on lugu ka praegusel korral. Kui tahetakse wältida elamiskõlbulike korterite lammutamist, siis tuleb leida mingi wõimalus ja wastawalt sellele kohandada seadusenõudeid.

Iga lammutamisele kuuluwat korterit on wõimalik kontrollida ja jõuda selgusele, kuiwõrd see wastab elamisnõuetele. On korter kõigiti kohane ja wastab üldiselt korterite tasemele, siis wõiks lammutamise nõue ära jääda.

Teedeministeeriumi ringkonnist kuuldub, et selles küsimuses on peasõna öelda Tallinna linnawalitsusel. Ministeerium omalt poolt püüab linna soowidele ja seisukohtadele wastu tulla.

On täitsa mõeldaw, et praegusel korral tuleb leida lahendus ja pikendada korralike korterite lammutamise tähtaega.

Majaomanikud, toetage tuletõrjet!

Tuleõnnetus tabab alati kõige rängemalt ja kahjustawamalt majaomanikku, kelle aastakümnete wältel kogutud warandus wõib häwida tules mõne tunni jooksul. Seepärast on majaomanikele eriti tähtis, et meie tuletõrje seisaks oma warustusega oma suurte ülesannete kõrgusel. Tuletõrje olemasolew warustus wajab alati korrastamist ja uuendamist, mis on aga seoses suurte kulutustega, millejeid summasid tuleb hankida ühiskonnalt ja kodanikelt.

Majaomanik — astudes tuletõrje toetajaks liikmeks kindlustad enda ja ligimese waranduse tuleohu wastu!

R. Rosing,
Tuletõrje 3da diwisjoni propagandapealik.

Kohtamine

H. Rösler.

See juhtus ooperietenduse ajal Berliinis. Ta ei tunnud ega ka ei waadanud teda, kui naine üksi temast möödudes oma kohale istus. Kuid siis pöördus Mariann ja waatles teda kaua oma siniste, ebaharilikult suurte silmadega. Ta pruun tüdarlapselik juus puudutas õrnalt mehe kätt, mis nõjatus naise toolile. See kõik sündis nii ootamatult, et ta ei leidnud selles midagi imelikku silitada naise juukseid. Wiimane ei tahtnudki seda. Waheajal ei kõnelenud nad teineteisega ainustki sõna.

Neist ei saanud aga kunagi armastajaid. Nad olid teineteisele wäga kallid, kuid ei jõudnud kunagi nii kaugele, et seda tunnistada.

Nii sõitis Mariann tagasi maale, kus elasid ta wanemad, ning mees jäi Berliini. Teineteisele kirjutades jõudsid nad aegamööda äratundmisele, mida nad olid kaotanud.

Nad nägid teineteist alles siis, kui nad sellesse olid juba usu kaotanud. Kümme aastat oli möödunud, nad ei kirjutanud enam teineteisele. Mariann oli abiellunud ja kahe lapse ema. Wiimase teate sai Jarl temalt, kui ta kolme aasta eest teatas oma mehe surmast. Jarl oli elanud ainult oma tööle. Wabadel tundidel ehitas ta endale wäikese maja linna ääre. Iga üksiku kiwi kandis ta kokku, iga uks oli omaette töö, iga aken weerandaasta wäikesest rõõmudest loobumine.

Siis ühel päewal tuli kiri Mariannelt.

„Saabun järgmisel pühapäewal kahekümne neljaks tunniks sinu juure," kirjutas ta, „abiellun nädala jooksul — lapsed wajawad isa — enne tahaksin aga weel kord näha sind."

Jarl teatas endast linnaäärsete majade agentidele. Tal ei tarwitsenud kaua oodata.

„Wajan otsekohe raha," ütles Jarl rahulikult.

„Wõimatu!"

„Jätan maja poole hinna eest teile."

„Nagunii ei ole maja enam wäärt kui neli tuhat."

„Kui te mulle annate kaks tuhat, kuulub ta teile."

Agent ei mõelnud kaua.

„Siin on raha, millal kolite wälja?"

„Järgmisel esmaspäewal kell kakspeist."

Reedest saadik kees palawlik tegewus Jarli maja ümber. Puhastati, wärwiti üle aknaluuke. Jarl ise oli läinud linna, et tuua koju laiu lamamistoole ja mugawaid aiatoole. Weel oli tal wiissada marka kahest tuhandest üle jäänud, mis ta üleeile agendilt saanud. Ent ta ei hoolinud ka ülejäänud wiiestajast margast, et ilustada wäikest maja, mis enam talle ei kuulunud, mis weel waid kakskümmend neli tundi ta õnne tunnistajaks pidi olema. Pühapäewa saabudes Jarl seisis juba warahommikul aias ja tõmbas weel kord rehaga üle wärske puhta liiwa, mida ta eile teele raputanud. Weel kord läks ta lille juurest lille juure, wõttis siit ühe närtsinud lehe, wabastas sealt punga näljastest õdedest, kes alles homme lahti puhkeda tahtsid.

Ta rõõmustus suuresti Marianne tulles. Kui rong jälle ära sõitis, oli ta wäsinud lahkumiswalust ja möödunud päewa õnnest. Ta süda ei walutanud, kui ta lahkus oma majast ja uued omanikud juba aias seisid ning rõõmsasti lärmisedes rääkisid oma kawatsustest. Ta koguni läks nende juure ja surus nende kätt. Kui omanik juhtis tähelepanu wäikesele magnooliale, mis kindlasti järgmisel kewadel esmakordselt õitsema pidi, sõnas ta:

„Ma ei mõelnud, kui ma ta mulda panin, et see nii kiiresti sünnib. Lootsin pikemale ootusajale."

13. juuni

H. Rösler.

Noor daam, kes istus tema laua ääre, oli nii weetlewalt ilus, et tal kadus nägemine ja kuulmine. Ta tellis kiiresti ühe konjaki. Siis tuli ta uuesti enese juure tagasi.

„Wabandage," küsis ta, „olete ebausklik?"

Daam naeratas:

„Miks küsite seda?"

„Kuna . . ."

Ta nihutas oma tooli weidi lähemale ja waatas talle sügawalt silmi.

„Kolmeteist aasta eest olin Indias," alustas ta. „Keegi sakiir ennustas mulle seal, et täpselt kolmeteistkümne aasta pärast kohtan üht noort blondi, imeilusat naist kolmeteistkümnendal juunil kell kolmteist, kelle läbi muutub mu elu ning kes toob pöörde mu saatusesse."

Daam naeratas ikka weel.

„Ning miks jutustate mulle seda?"

„Teie olete blond . . ."

„Ja. Ning koguni eht."

„Teie olete noor ja ilus. Täna on kolmteistkümnes juuni, kell on täpselt kolmteist ning sest on kolmteist aastat möödа, kui sakiir mulle seda ennustas."

Noor daam waatles teda kohkunult.

„Ja teie usute tõesti sellesse?"

„Ma usun tõesti meeldiwaid ennustusi."

*

Ta jutustas naisele oma elust. Kõneles oma reisidest, oma wõimsatest ostudest, kapitalidest wälismaal. Ta näitas talle oma sõidukit, korterit, oma salakapi sisu wäärtuslike asjade ja kuhjatud dewiisidega.

Juba üksi tema kirjude siidsärkide hulk ja pikk inglise sportülikondade rida oleks iga teise naise südame hüppama pannud.

Ent noor daam ei olnud ikka weel rahul. Ta tahtis näha isegi Helweetsia ja Hollandi pankade wäljawõtteid — ning kui ta neid nägi, punastas ta rõõmust.

„Teie sakiir oli oiwaline mees," ütles ta.

„Teie usute tema ennustusse?"

„Ja. Miks ei peaks ma seda?"

Mees säras:

„Järelikult, kas tahate saada minu naiseks?"

Daam raputas pead:

„Seda teie sakiir ei öelnud. Ta ütles ainult, et teie elu muutub põhjalikult kolmteistkümne aasta pärast kolmteistkümnendal juunil kell kolmteist ühe noore blondi naise läbi."

„Ning? Mida te arwate sakiirist?"

„Tal on õigus. Olen see naine, keda sakiir teile ennustas. Ainult weidi teissugune, kui teie seda enesele kujutlesite. Olen nimelt maksude komisar ning me huwitume teist juba ammu — nüüd usute arwatawasti isegi, et teie elu muutub põhjalikult. Ma aitan omalt poolt rõõmuga kaasa . . .!"

*

„Ma ei ole kunagi elus olnud ebausklik," ütles ta mõni päew hiljem wanglas, „naersin alati inimeste üle, kes niisugust lollust uskusid."

„Kuid te elasite ju ise läbi ühe sakiiri ennustuse?"

Mees ohkas:

„Sakiiri ei ole üldse olemas. Ta oli ainult minu leiutus. Naised kuulewad seda meeleldi. Wõlgnen sellele muinasjutule palju ilusaid tunde."

„Millal leiutasite selle muinasjutu esmakordselt?"

Mees tukastas ja ütles löödult:

„Imelik, täpselt kolmteistkümnendal juunil kolmteist aastat tagasi."

Täna kell 2 päewal awatakse II ehitus-materjalide ja kodukaunistamise näitus

Näitus annab terwikliku ülewaate meie elamuehitusest ja kodusisustusest

Näituse avab linnapeaabi A. Uesson

Täna kell 2 päewal awatakse Börsi jaalis, Pikk tän. 17, Tallinna Majaomanikkude Seltsi 2. ehitusmaterjalide ja kodukaunistamise näitus. Näituse awamise puhul wõtab esimesena sõna Seltsi esimees J. Anton, kes lühikeses ülewaates puudutab näituse ülesandeid ja Seltsi püüdlusi jellelt alalt, ning annab näituse üle aupatroonile, kelleks on linnapea J. Soots. Wiimaje haigestumise tõttu ajendab teda linnapeaabi A. Uesson. Päewakohaje awakõnega esineb A. Uesson, mille järgi on näitus awatud külastajaile.

Seekordne näitus pakub majaomanikele kui ka igale teisele külastajale eriti rohkesti waatamiswäärsusi. Ehitusmaterjalide osakonnas on esitatud meie kodumaa tööstuste ja ettewõtete omatooted kui ka wälisfirmade tunnustatud ehitusmaterjalid. Siin näeme ahje, pliite, ukse, aknaid, walmisseinu jne., ei puudu isegi walmismaja.

Mööbli- ja kodukaunistamise-osakond on eriti rikkalik. Siia on paigutanud meie tuntumad firmad terwed korteri-sisustused, mida omapoolselt aitawad täiendada kodukaunistuse ettewõtete poolt wäljapanduд waibad, linikud, kardinad, padjad, raadiod jne.

Nii annab näitus üldjõnaliselt wõrdlemisi terwikliku ülewaate kõigest, mis jeoses hea maja ehitamisega ja mugawa kodu loomisega.

Allpool awaldame nende firmade loetelu, kes lahkelt oma wäljapanekutega on aidanud kaasa meie 2. ehitusmaterjalide ja kodukaunistamise näituse teostumisele.

1. **Eesti Tööstustarwete A/S.** — W. Karja 1. Tel. 426-72. Esitab ehitusmaterjale nagu: ehitusplaate, katusepappi, tõrwawaba pappi, tsemendi weekindlaks tegemise wahendit „Rioniit", „Enso"-tapeeti, külmliimi jne.

2. **K. Pindus** — potisepatarwete ladu, raua- ja plekitööstus, Pärnu mnt. 35. Tel. 456-97.

3. **Friedemann**, kangur, Pikk t. 7. Tel. 463-98. Elutoa- ja kabinetimööbliriided, uksе- ja aknaeesriided, waibad, johwapadjad ja raadioriie.

4. **A. E. G.** Eesti elektriselts, Raekojaplats 4. Tel. 428-15. Elektri-majapidamispliidid, -keeduplaadid, -praeahjud, -külmutuskapid, -tolmuimejad, -triikrauad, -kiirkeetjad, -kohwikannud, -küttеahjud jne.

5. **Palwar** — traatwõrgu- ja mööbliwedrutööstus, Imanta t. 26. Tel. 438-07. Traatwõrgud krohwimisеks, aedadele, akendele, mööbliwedrud jne.

6. **Ed. Kriwelkot,** tapeedi ja linoleumi erikauplus, Pikk t. 14. Tel. 435-15.

7. **M. Klemmer** — elektromeh. tööstus „Helios", Hollandi t. 26. Tel. 316-90. Tööstus walmistab keskküttеseadmeid wäikemajadele ja tööstusile, õlikütteid, aurumõõtjaid jne.

8. **E. T. K.** Raelad ETK: lati-, papi-, pleki- ja krohwinaelad. Malm ETK: pliidid, jiibrid, keeduplaadid, ahjude ukse jne. Plekk ahjude tarbed ETK: pliidiuksed, auruklapid jne. Raudplekk tsingitud: „Bingley" ja „Lõwi".

9. **„Orto"** tööstuse ja kaub. o/ü. Ladu ja kontor W. Karja 1. Telefonid 430-88, 482-02. Wärwitööstus walmistab rikkalikus walikus wärwe, lakke jne.

10. **„Estanil"**, W. Posti 6. Tel. 436-78. Esitab niiskuse isoleerimiseks uusi wahendeid, happekindlaid kitte, mitmesuguseid puuimmutusaineid, wärwimiseks wajalikke sideaineid jne.

11. **„Are"**, raadiotehas, Reimani 11. Tel. 300-30. Wõrk- ja patareiaparaadid.

12. **Tallinna Wabatahtliku Kodanliku Ühukaitse Ühing.** Nunne t. 2. Telefonid 469-88 ja 474-32. Ühu- ja gaasikaitse abinõud ja -materjalid.

13. **Wennad Auster** — korgiwabrik Pärnus, Tallinna ladu S. Kloostri 18. Tel. 430-30. Igasuguseid korkjaaduse. Korkisolatsioon sooja, külma, niiskuse, kõla ja põruwuse wastu. Toruisolatsioon jne.

14. **F-ma Ch. Raaschou,** Pärnu m. 30. Tel. 451-64. Kõlasummutus- ja isoleerplaadid.

15. **E. Mauer,** Nõmme, Kiriku t. 3. Tel. 517-21. Tööstus walmistab automaatseid elektrilülijaid ja teisi elektriwahendeid.

16. A/S. **Wolta tehased,** Soo t. 27. Tel. 477-66. Walmistab mitmesuguseid elektrilisi aparaate ja gaasikaitsewahendeid.

17. A/S. **„Sidol Company"**, Soo t. 29. Tel. 441-00. Tööstus walmistab majapidamises majatawaid puhastusaineid.

18. **A. Targama,** kummi- ja metallemplite ja mehaanikatööstus, Nunne t. 18/22. Tel. 473-69.

19. **Neudorff,** Endla t. 23. Tel. 454-95. Walmistab pesurulle.

20. **Peeter Kõiw'u mööblitööstus,** Lai tän. 19. Söögituba, kaminakapp, „Cippendale" jne.

21. **Uniwer'i kudumistööstus,** Tallinn, Tartu mnt. 12. Tel. 317-66. Walmistab jupelmantli-, mööbli- ja pesuriideid jne.

22. **A. Juhanson'i kangrutööstus,** Tartu mnt. 81. Tel. 318-57. Walmistab põranda- ja seinawaipu, akna- ja ukseeesriideid, mööbliriideid, rahwusmustris kleidiriideid jne.

23. **Iw. Reinwaldt,** Kohtu t. 12. Tel. 448-44. „Degea" gaasimaskid ja hingamiswahendid ja õhu-, gaasi-, suitsu-, folmukaitsewahendid.

24. **Moring & Ko,** katusepapi- ja betoonitööstus, Pärnu mnt. 180. Tel. 458-08.

25. **„Sanitas"** — Pärnu mnt. 6. Tel. 449-17. Tolmuwabad pühkmenõud ja tolmuwabad ukse.

26. **R. Kühns** — Roosikrantsi 4. Tel. 437-22. „Bingley", „Swastika", „Swallow" tsingitud inglise plekid.

27. A/S. **„Masjoprodukt"**, mööblitehas, Tartu mnt. 73. Tel. 308-96. Elutoa- ja kabinetsisseseade.

28. **Inj. Bredahl** — kiwitööstus, Lasnamäe t. 18. Tel. 300-65.

Trepiastmed.

29. Pr. **A. Pallo** — Tondi t. 6—2. Ettewõte esitab omawalmistatud johwapatju ja laudlinu.

30. U/ü. **A. Sokolow'i** jarwfoodete tööstus „Sarwfooted", Narwa mnt. 15-e. Tel. 316-04. Sarwfoodete ümbertõõtamise ettewõte. Walmistab mööblikäepidemeid ja kodumaa liimi „Nax-Nax".

31. **E. Mäletjärw** — pleki- ja weewärgitööstus Nõmmel, S. Pärnu 144. Tel. 516-28. Walmistab plekk-katuseid ja muid plekitöid.

32. **F. Krabi f-ma „Asko"**, Liiwalaia t. 24. Tel. 445-07. Esitab joome lahtikäiwaid diimaneid, mida wõimalik kasutada woodeina.

33. **H. Raudsepp & A. Ed. Jürgens,** kiwitööstus, Kaupmehe t. 7. Tel. 460-19. Walmistab kunstkrohwi, Saaremaa marmorist kaminaid ja muid kiwitooteid.

34. **Inj. Arronet,** Kinga t. 1. Tel. 434-17. Gaasbetoonkiwid, „Sirax" ehituskiwid ja -materjalid.

35. **A. Weldermann'i harjatööstus,** Kuninga tän. Esitab oma tööstuses walmistatud harju.

36. **P. Seil,** mehaaniline ehitus- ja mööblitööstus, Saue t. 9. Tel. 468-74. Tööstus walmistab ukse ja aknaraame.

37. A/S. **1. Eesti Põlewkiwitööstus** — Walli t. 4. Esitab materjale asfaltkatte walmistamiseks, mitmesuguseid sideaineid, asfaltkatete ehituswiise, pilte põlewkiwitööstuse wabrikuist jne.

38. **M. Kabal,** Helsingi riidekauplus, W. Karja 7. Tel. 444-01. Waibad, linikud, kardinad.

39. **Juškuk** — Esitab kodumaa pilliroost walmistatud isolatsioon- ja ehitusplaate. Sama wäljapaneku hulgas näeme weel inj. W. Waheri betoonõõneskiwe „Roliit".

40. **Linke & Martinson,** Wene t. 11-a. Tel. 432-86. Kuiw-pulbris tulekustutuswahend „Tofal".

41. A/S. **Tallinna Metalltorude tehase** wabrik, Soo tn. 22. Tel. 483-54. Walmistab gaasi-, weesiwarustuse-, keskküttе- ja muid torusid tsingitud ja musti — mõõtudes alates 1/4"—4".

42. **A. Lan jawitööstus,** Paldiski mnt. 14-b. Tel. 429-21.

43. **A. Kokk** — Liiwalaia t. 78. Walmistab raudpliite ja ahje ning teeb igasugu pleki- ja lukusepa parandustöid.

44. **Mägi, „De-Ko-Ra"** — Lai t. 4. Walmistab terasmööbleid. Esitab klaas- ja nikkelalusеid, peegleid jne.; samuti äri- ja reklaamsilte, numbreid, tähti ja muid dekoreerimiswahendeid.

45. **Ed. Donald'i mööblitööstus,** Narwa mnt. 9. Walmistab mitmesuguseid mööbleid.

46. **Põhja Paberi ja Puupapi wabrik,** S. Tartu mnt. 68. Tel. 425-80. Soomuspapp ja teised isolatsioonmaterjalid.

47. **F-ma „Fama"**, peeglitööstus, Lai t. 38. Om. J. Koitmets. Tel. 443-79. Peeglid, klaasid jne.

48. **Jüri Kodres,** Wiru t. 3. Tel. 437-60. Kirjutus- ja juitsetamisgarnituurid, laua-lippe, kirjutusmasinaid jne.

49. **Oskar Lesjel** — Pärnu m. 70. Pesurullid — wäikesed, wändast aetawad.

50. **August Kapsi ja Ko** — Harju t. 37, 2. korral („Kuld Lõwi" wastas). „Philips" raadioaparaadid, häälekõwendajad, lambid ja osad. Müük juurel ja wäikesel arwul.

Näituse elektri ja gaasiosakond elektrijaama nõuandlas, Wanas Waekojas, Raekoja pl. 9.

Kaubanduse Ühispanga tegevus kasvanud 3-kordseks

Panga aastakoosolek peeti teisipäewal.

Kaubanduse Ühispank pidas oma peakoosoleku teisipäewal panga ruumes, Harju 29. Koosolekule oli tulnud 132 liiget. Koosoleku awas panga nõukogu esimees A. Nirk. Koosoleku juhatajaks walifi wann. adw. M. Puusepp. Protokollikirjutajaks walifi hr. Grosschmidt.

Wälisrewisjoni protokolli kandis ette dir. Walgre. Üksmeelselt kinnitati panga eelarwe ja möödunud aasta tegewusaruanne. Aruande järgi on panga tegewus wiimase aasta jooksul kaswanud kolmekordseks.

Panga nõukogusse waliti häälteenamusega härrad E. Mühlwerk, J. Salwela ja E. Brauer. Nõukogu liikmete arw määrati kindlaks 10-le.

Nõukogu liikmete asemeteks waliti hrad Luberg, Toom ja Laane.

Rewisjonikomisjoni waliti härrad Joasalu, Kuik, Keiss, Post ja Wirma.

Panga põhikirja otsustati täiendada ja edaspidi alandada panga liikmete lisawastutust.

Kõik otsused tehti üksmeelselt koosolijate rõhuwa häälteenamusega.

Kaubanduse Ühispanga nõukogu pidas oma koosoleku reedel. Nõukogu esimeheks waliti wann. adw. A. Nirk. Nõukogu määras oma koosolekul panga juhatuse liikmeks O. Raudsepa. Juhatuse esimeheks waliti J. Anton.

Majaomanike sünnipäevi

Wäljamäe, Marie	20. märtsil,	1862	a.
Jallukse, Jüri	„	1859.	a.
Parwe, Oskar	21. „	1888.	a.
Weltmann, Karl	„	1864.	a.
Petermann, Johan	„	1891.	a.
Ewers, Eduard	„	1894.	a.
Saar, Eduard	„	1862.	a.
Reisthal, Karl	22. „	1866.	a.
Uibopuu, Marie	„	1867.	a.
Tent, Boris	„	1904.	a.
Palm, Marie	„	1889.	a.
Liuholm, Gabriel	23. „	1873.	a.
Tall. Majaoman. Selts juhatuse liige.			
Klemmer, Aleksander	„	1896.	a.
Wekram, Artur	„	1877.	a.
Eisen, Taawet	„	1875.	a.
Naptol, Johannes	„	1883.	a.
Kuuskmaa, Eduard	„	1891.	a.

SOKOLAAD
Diplomaat
KAWE

Elamute fassaadid pole korras

Linnawalitsuse ehitusosakonna poolt on teostatud ehituste fassaadi kontrolli, peamiselt nende majade juures, milliste projektid on kinnitatud riigihoidja poolt.

Ilmnenud puudumid tuleb kõrwaldada hiljemalt 1. augustiks j. a. Fassaadid ei ole korras järgmistel hoonetel:

Pärnu mnt. 20 hoonel tuleb fassaad warustada 2. korra akende-aluse wööga ja akendealune wäliskallak teha wastawaks projektile.

Pärnu mnt. 40 tuleb wäliskrohw kohati siluda ja parandada ning pilastrite kapiteelide kohal asetsewad arhitraawiad wiia kooskõlla kinnitatud projektiga.

Harju tn. 46 tuleb fassaad warustada projektis ettenähtud krohwiwöödega.

Majaomanike esindajaks Riiginõukogusse waliti dr. Masing

Neil päewil toimunud Majaomanike koja juhatuse koosolekul waliti üksmeelselt majaomanike esindajaks Riiginõukogusse koja esimees dr. J. Masing.

Rooma kunstnikud wanasti ja nüüd

Jutuajamine Gustavo Martinelli'ga

Kuidas elawad kunstnikud tolles kunsti- ja looduswarade-rikkas linnas? Kuidas weedawad maalikunstnikud ja kujurid oma päewi Roomas, kus wõib näha kõikide aegade suurimaid kunstiteoid, Roomas, mis weebruaris juba on mimoosides mets ja kus detsembris õitsewad weel roosid?

Kes wõtab osa linna mondäänsest elust, kohtab seltskondlikel kokkutulekuil auwäärseid eksstsellentse, kes oma seisukoha elus wõlgnewad mitte diplomaatlikule tegewusele, waid kunstile. Teisalt jälle ei wõi rooma seltskonda näha kuski mujal täiuslikumalt esindatuna kui kunstnike, kirjanike ja teadusmeeste poolt korraldatud kooswiibimistel. Need pole aga mingid mõttetud maskiballid wõi hubased olengud orginaalsetes wäikestes öölokaalides, waid ülimalt piduliud Kuningliku Akadeemia, Accademia di S. Lutra ja Società Dante Alighieri istungid, loengud pressklubis jne.

Kuhu on jäänud boheemlus?

Kas leidub nende au ja kuulsusega ülekuhjatud, oma isiklikus autos sõitwate kunstnike kõrwal ka wanu rooma boheemlasi? Originaalseid ja ükskinduses oma rada käiwaid, kes ei otsi masshеakskiitu, waid kunsti pärast nälgiwad ja oma ideede eest peawad wõitlema? Kinnitatakse, Roomas olewat sellist miljööd waewu weel leida, kuna riik pakub kunstnikele ja kujureile palju tegewuswõimalusi lugematute monumentaalsete uusehituste, näituste jne. näol. Noorkele maalikunstnikele, kes otsiwad andekust ja taotlewad uusi suundi, korraldatakse riiklikus muuseumis suuri näitusi. Nende nimed lähewad kõikidesse lehtedesse, näitusi külastatakse hulgaliselt ja äsja alles akadeemilised õpingud seltskonna jätnud noorukt astub tunnustatud kunstnike ridadesse.

Endised kombed.

Waremalt pidas rooma kunstnikkond lihtsaimal wiisil kolleegidega kontakti. Kõigil olid oma ateljeed wanades tänawates Piazza di Spagna juures, kõigepealt klassikalises kunstnikетänawas Via Margutta's. Lõunaks jõõdi wõileiba, istudes kolleegidega ukselävel wõi seistes wäikeste salkadena tänawal, ja jalutati wabalt ühest ateljeest teise. Juba tookord oli meie seas jnoobe, kellele kohtumine waba taewa all polnud küllalt hea ja kes oma tokkusaamisi korraldasid wanas Café Greco's, mõni samm Piazza di Spagnast. Sinna tulid ka kirjanikud ja muusikud: Pirandello ja Puccini, d'Annunzio ja Mascagni. Aga tookord ei uskunud keegi meist, et kord ümberkolimiseks ei piisa enam wäikesest käsikärust, millel me oma maalimistarbed ja muud ejemed mõnusalt läbi Rooma tänawate sõidutasime uude elukohta.

Kunstnik Martinelli meenutab aegu, kus rooma kunstnikud mitte ainult ei kannatanud puudust, waid olid jellele isegi uhked. „Tookord oli maalimine palju lihtsam," ütleb Martinelli, „kuna ei panduð nii suurt rõhku wälisele küljele. Kui taheti maalida mõnda maastikku, wõeti maalimistarbed selga, pisteti wõileib taskusse ja mindi terweks päewaks Campagnasse. Täna ei julgeks ükski rooma kunstnik ennast oma publikule nii ebadekoratiiwselt ja wähewäärikalt näidata. Nüüd ei minda jala, waid sõidetakse kohale oma autos, magamiswagunis wõi ka lennukis."

Otsitakse modelle.

Ja modellid! Ei leidu pea üldse enam elukutselisi modelle. See tekitab kunstnikkonnale suurimaid raskusi. Koos boheemlastega on Piazza di Spagna'lt kadunud ka modellikurg, kus wanadel headel aegadel mehed, naised ja lapsed kõigis wanuseis hommikust peale ootasid tegewusele. Tänapäewal seisab selle turu asemel lilleturg. Wäheseid modellid, mis weel olemas, on waatamata kutsealalisele korraldusele, mis kindlustab neile kõrge tasu ja parima kohtlemise, ainult ajutiselt sellel alal tegewad, kuni nad leiawad mõne sobiwama teenistuse. Kunstnikule wõib kergesti juhtuda, et ta enne oma maali lõpetamist kaotab modelli. Südamlikud beebid ja maalilised raugad, keda Rafael ja Michelangelo nii rikkalikult leidsid modellikurult, paigutatakse tänapäewal laste- ja wanadekodudesse, neis ajutusis juhtutakse kunstnikele aga umbusuga ega lasta neid meeleldi sinna.

ne tsaar („suurwürst") on „female", s. o. wenelasele, käskinud niisugust juttu rääkida. Sisekande lõpul leiduwad kahe, kahtlemata asjaosalise, wenelase nimed: Lewontj Phedrowitze ja Iwan Tuffelnicke Iwangorodist (von Iwanegrof).

Kui Orduriigi jõud sõjas wenelaste wastu oli kokku warisenud ning wenelased kogu idapoolse osa pärastisest Liiwi- ja Eestimaast enda kätte olid kiskunud, siis otsustas teatawasti Tallinn alistuda 1561. aastal Rootsile, kuna Liiwimaa liitus Poolaga. Rootsi kuningas Erik nõustus Tallinna wõtma oma walduste hulka ning saatis samal 1561. aastal saatkonna Moskwa rahulepingut kinnitama ning nõutama, et Wene tsaar tema walduși Eestimaal tunnustaks. Saatkonnal õnnestus sõlmida waherahu kaheks aastaks, kuni 1563. aastani. Selle kähtaja möödumisel, 1563 wõi järgmisel aastal, nõustus tsaar Iwan waherahu pikendama weel 7 aastaks ja tunnustama Rootsi walduși, kui Rootsi kuningas wenelastele wälja annab oma wenna Johanni naise, kes oli Poola kuninga Sigismund 2. Augusti õde. Rootsi kuningas omalt poolt nõudis rahulepingu sõlmimist otse Moskwaga, mitte aga Nowgorodi asehalduriga, nagu see olnud wiisiks seni. Nende kõrwaltingimuste puhul wenisid läbirääkimised, kuni tsaar 13. märtsil 1565. aastal käskis wene asehalduril Liiwimaal, Mihhail Morozow'il, saata saadiku Rootsimaale rahulepingut kinnitama. Aprillis sõitis tsaari saadik Trefjak Andrejew Pushetshnikow Roosi. Sel puhul sõlmiti ka kaubanduslik waherahu, kusjuures kokku lepiti, et mõlema poole kaupmehed wõiwad julgesti sõita teise riigi piiridesse ja seal wabalt kaubandada.

Tallinna raad näib siiski tekkiwatesse kaubandamiswõimalustesse suhtuwat eitawalt. Wõib-olla kartis ta, et selle läbi Narwa kaubanduslik osatähtsus wõib suureneda, kuna Tallinna kaupmehed muistsete aegade eeskujul wõiwad hulganisti siirduda Narwa, mis wiimastel aastatel nagunii oli juba palju meelehärma teinud Tallinnale, meelitades Hansa laewu nende rikkalikkude kaupadega oma sadamasse. Igatahes pidas Tallinna raad wajalikuks 23. mail 1564. aastal Rootsi kuningale saadetud kirjas protestida tekkinud olukorra wastu: olewat otsustatud kaubandamist uuesti jalule seada wanade tawade järgi, kuid wene wojewoodade talituswiis Tartus ja Narwas ei olewat kooskõlas wanade tawadega. Moskwa „suurwürstil" olewat kawatsus, mis osaliselt juba teostatudki, wäljaspool linna püstitada puust kaubaõu ning tuleohtlikke puust majakesi, kus kaupmehed wõiksid leida öökorterit. Olewat kawatsus Tallinna kaupmehi, kes oma kaupadega siirduwad Tartu ja Narwa, jätta ööbima wäljaspool linnamüüri ning keelata neile õine linnaswiibimine, nagu see on lubatud meretagustele kaupmeestele.

Suwe jooksul oli küsimus siiski rohkem teoreetilist laadi, kuna sõit merel sõjaolude tõttu oli mitmeti takistatud, maanteed Tallinna ümbruses olid aga weel sõja tallermaaks. Rootsi wäed olid küll kogu lääne- ning keskosa praegusest Põhja-Eestist wallutanud, kuid mõisameeste salkade rünnakud ulatusid weel Tallinnani ning 1565. aasta augustis oli neil koguni kawatsus Tallinna rünnata, nagu kroonikakirjutaja Rüssow jutustab. Mõisameeste lööksalkade likwideerimisega 1565. aasta teisel poolel muutusid kaubateed rahulikumaks. Sügisel ongi kaubanduslik läbikäimine wenelastega juba tekkinud ning wene kaupmehi on tulnud Tallinna. Wiimaste hulka peame lugema ka Tallinna raeprotokollis märgitud Lewonfi Petrowitsh'i ning Iwan Tuffelnik'u, kes kahtlemata olid Iwangorodi kaupmehed ning oma kaubaga saabusid Tallinna.

Tallinnas püüdsid wenelased loomulikult wärskendada wanu kaubanduslikke sidemeid, üles otsides wanu tuttawaid, muuseas ka Narwa pagulasi, kellega neil orduajal olnud äriühendusi. Suuremaid Narwa kaupmehi orduajal oli Narwa pürjermeister Frederik Korff, ettewõtlik mees, kelle kaubanduslikud sidemed ulatusid kaugele ning kes omas maja Narwas — tolleaegse turu ääres, Suure ja Wiru tänawa loodepoolsel nurgal, linna peakiriku wastas. Korff juri 1542. aasta paiku. Tema tütre oli nainud Lambert Kemmerling, kes nähtawasti jatkas äia äri. Narwa linna langemise eel mängis Kemmerling linnas silmapaistwat osa, ta käis näit. linna saadikuna ordumeistri juures ning Narwa alistumise päewal kuulus saatkonda, kes pidas läbirääkimisi wenelastega. Narwa langedes, Kemmerling oma perega lahkus Narwast ja siirdus Tallinna, kus jatkas kaubandamist. Üks Lambertus Kemmerling oli 1550. aasta paiku Narwa raesekretäriks. Nähtawasti oli see Lambert Kemmerlingi wanem poeg. Samanimeline isik, wõib-olla Lambertus Kemmerling noorema poeg, oli hiljem Nigulise koguduse pastoriks Tallinnas.

Wanema Kemmerling'i naine ja tütar olid need, keda wenelased Tallinnas silmasid. Wõib arwata, et nad juhuslikult kohtusid tänawal. Wenelased pidasid tarwilikuks naist tema elukorteris üles otsida, kus raeprotokollis märgitud kõnelus aset leidis. Et rääkimine sündis kodus, sellele wiitab raeprotokolli märkus, et Lambert'i ennast kodus ei olnud. Kuidas jutud tekkisid, on muidugi nüüd raske selgitada. Ei ole põhjust arwata, et wenelased sihilikult oleksid kellegi poolt lähetatud paanikat tekitama, sest wene tsaaril oli rootslastega rahu ja kuna ta kogu oma jõudu tahtis koondada poolakate wastu, siis ei olnud tema huwides wahekorda rootslastega rikkuda. Palju enam wõib oletada, et Iwangorodi wenelased ise äärmisest aukartusest oma kangekäelise „suurwürsti" wastu naiiwilt wälja kraamisid kõik, mis nad teadsid tema wõimust, kuna tegemist oli ju wanade tuttawatega, keda nad tundsid nende lapsepõlwest peale. Tahe oma suurwürsti ja sellega kaudselt ka enda wägewusega hoobelda, wõisid wenelasi panna rääkima juttе, millel ilmselt paanika tekitamise tahte maik juures, nagu seda näitab lause ülesandest Tallinna süüdata wõi Kemmerling'i tütre wastu wäljendatud ähwardus, et teda tatarlastele ära müüakse. See oli ju tol ajal noorte tüdarlaste saatus wenelaste poolt wõidetud maades. — Juttu pidid seda rohkem mõjuma, et just samal aastal wenelased kogu Tartu jaksjoost elanikkonna olid ära wiinud Wenemaale, milleșt kuulduseđ kahtlemata Tallinnagi ulatusid, nagu 1559. aasta alul. Siis tõid wenelased wangiwiidud Tartu kodanikud oma kodulinna tagasi, et sellega mõjustada Tallinna alistumisele.

Ei ole tähtis, kuidas teated wenelaste juttudest raeliikmete kõrwu ulatusid, kas otseteed wõi kaudselt. Igatahes olid nii Kemmerling'i abikaasa kui ka tütar walmis wanduma, et wenelased just nii on rääkinud. Raad oli nüüd nähtawasti arusaamatuses, mis selle asjaga edasi wõtta. Küsimusest waikides mööda minna oli raske. Oleks mõni Tallinna oma kodanikest säärast juttu rääkinud, oleks tal kahtlemata tulnud wastust anda. Kuid wenelastega oli lugu teine, repressioonid nende wastu oleks wõinud halwata wast tekkinud kaubandust, wenelastele määratud karistust oleks wõidud teisel pool piiri walesti tõlgendada. Tuli siiski ka seda silmas pidada, et kaubasõitudel wenelased ka talunikega kokku puutuwad ning nende seas oma juttudega wõiwad tekitada tõsist ärewust. Rae liikmete arwamine näis kalduwat selle poole, et kaubanduslikud huwid ei tohiks takistada wenelasi karistamast. Selle põhjenduseks märgiti protokolliraamatusse, et Tallinna kaupmehi pole Wene waldustesse läinud, sellega ka tähtis pole wenelaste siiasõit. Pealegi ühe wõi kahe isiku pärast, kes sääraselt eksinud, rahu ometi üles ei öelda ja kaubandus jääb endiselt püsima. „Meie wõime küll kannatada", öeldakse kokkuwõttes, „et nad (s. o. wenelased) oma kaubandamisega siia tulewad, aga seda ei wõi meie kannatada, et nad sääraseid jutte ajawad; siis on juba parem, et nad siit eemale jääksid."

Et raad neid küsimusi ükskinda ei saanud ega tahtnudki otsustada, seepärast nähtawasti märgiti kõik asjaolud protokolli, et neid edasi kanda asehalduriile.

(Järg 6. lk).

Wenelane ähwardas Tallinna linna 1565. a. ja lubas linna põlema süüdata

Mitmekesiste sisekannete pooleșt haruldaselt rikkalikud Tallinna raeprotokollid sisaldawad muuseas wäga omapärase sisuga kirja 1565. a., mis awaldatud Tallinna Ajaloo Seltsi wäljaandes „Wana Tallinn". Kiri kõlab eestikeelses tõlkes umbes järgmiselt:

„Minu armas proua. Miks oled sa siia Tallinna elama tulnud? Kas sa küll mõtled, et meie suurwürst sel eestuleval talwel siia poole ei tule? Kas sa arwad, et ma sind ei tunne juba wäikesest lapsest peale? Sinu isa nimi oli Frederick ja ta elas Narwas, turu ääres. Kas teie ei tea, kuidas suurwürst palju teisi linnu on ära wõtnud? Tartu on tal ära (wõetud), Narwa on tal ära, Rakwere, Wiljandi ja weel palju linnu, kuidas ei peaks ta eesoleval talwel Tallinna mitte kätte saama? Kas sa mõtled, et meie põhjuseta oleme siia tulnud? Meie oleme tulnud Tallinna linna tulega süütama wõi wõtma. Ja Lamberti tütrele wenelane ütelnud: ja sind waesekest müüakse sel talwel tatarlastele, nii tõesti kui Jumal on, wõi nagu Jumal tahab."

Hämmastunult peatub lugeja selle imelittu sisekirjutuse ees. Mis see siis on? Kas armastuskiri mõnelt fundamatuks ja tähelepanematuks jäänud austajalt-wenelaselt mõnele Narwast Tallinna pagenud daamile, nagu seda wõiks järeldada kirja alglausest „Minu armas proua", kui ka tekstist. Selliseł korral oleks kiri tänuwäärseks materjaliks romaanikirjanikele. Kuid milleks armastuskirjas säärased ähwardused, nagu linna süütamisest wõi tütarlapse müümisest tatarlastele? On see ehk tingitud mõnesugusest ebanormaalsusest?

Toodud tekstile on protokollis lisatud pikem seletus, mis aga on kirjutatud niiwõrd kiire ja halwa käekirjaga, et tema lugemine täies ulatuses on raske. Kirjutuse mõte jääb osalt tumedaks ka seetõttu, et sisekanne on tehtud mustandina: raesekretär on poolikute lausetega kaffendlikult enda jaoks märkinud lehele suure rutuga need arwamised ja kaalutlused, mis teksti sisekandmise korral raehärrade sõnawõtul awaldati. Kirjutajale endale olid need kaffendiliseđ märkmed küllaldaseđ, et hiljem rääkimiste käiku meenutada, kõrwalisele lugejale jääb nende sisu kohati ebaselgeks. Õnneks on mõned lõiked hästiloetawad. Nende waral püüamegi sisekande mõtet restaureerida.

Kirjale lisatud seletusist selgub kõigepealt, et sisekanne raeraamatusse on tehtud 12. oktoobril 1565. aastal raehärrade Joachim Belholf'i ning Johan Moller'i soowil, et asja pärast pöörduda Rootsi asehalduri poole Toompeale. Pöördumise siht oli selgitada, kas We-

Erilisi nõudeid nüüdisaja elamu wastu

„Pealinna Teataja'le“ kirjutanud inf. A. Grauen

Kui wõrrelda nüüdisaja elamuid ennesõjaaegsetega, siis näeme, et elu arenemisfäik on jätnud elamutele oma pitsati wäga suurel määral. Ses suhtes on küllalt juba nenditud kaswawaid nõudeid komfordi ja mugawuse järele ning tehnika saawutusi, mis üha tingiwad moodsaid asju, nagu suuremaid aknaid, wannitube, gaasikööke, majapidamise elektrifitseerimist, weewarustust, kanalisatsiooni, lifte, külmetuskappe jne. — Kuid on olemas weel rida muid asjaolusid, mis meie ajakirjanduses pole leidnud küllaldast walgustamist.

Tehnika areng wõimaldab nüüd luua linnamajades ja üürikorterites mitte wähemaid mugawusi, kui need on wäljaspool linnamüra ja suitsu. Nimelt tolmuse õhu puhastamiseks on suurte linnade majades erilised filterseadmed, kus mitte ainult ei puhastata õhku kahjulikest mehaanilistest lisandeist, waid õhu niisutamise wõi kuiwatamise, soojendamise wõi külmetamise teel õhk prepareeritakse elamule just niisuguse-na, nagu see tarwitajale aasta ja ilmastiku järgi on kõige kohasem ja hügieenilisem. Need on nn. õhu konditsioneerimisseadmed, mis wiimasel ajal üha rohkem lewiwad Põhja-Ameerika Ühendriikides ning Euroopa suurlinnades.

Tänawate ja naabrite müra wastu ehitatakse kõlakindlaid seinu ja lagesid; ehitusainete ja -wiiside kõlaisolatsioonile pööratakse suurt tähelepanu.

Sõjafont nõuab nüüd gaasikindlaid ruume, õhukindlaid uksi ja erilisi õhupuhastamise seadmeid, akende pimestajaid jne. Pommide ja pommikildude wastu nõutakse tugewaid raudbetoonseinu ja lagesid.

Edasi, auto- ja lennuasjanduse areng nõuab peagu iga korteri jaoks autogaraaži. Tänawatel ja platsidel tarwis ette näha autode parkimise platse.

Suurtes linnades tehakse erilised kõnniteed, et wõimaldada awaramat autoliiklemist.

Suuremate hoonete katuslagedel nähakse ette lennukite jaamad, wõi kasutatakse neid katuslagesid ehk terrasse sportimiseks, lastele mänguplatsideks, ajawiitmise kohtadeks wärskes õhus jne.

Meil kahjuks pole weel osatud hinnata katuslagede tähtsust ja meie pilwelõhkujad ewiwad wanamoodsaid plekk-katuseid, kus saawad käia waid tuwid. Olnuks nende asemel terrassid, kus juwel wõiksid tegutseda kohwikud, siis üldse maja saaks nagu uue korruse ja uue sisetulekuallika, ilma eriliselt suure juuremakstta.

Edasi, uued ehitusmaterjalid ja -wiisid iga päewaga toowad tulukaid uudiseid hoonete ehitusse. Seniste kohmakate, paksude ja kallite massiiw-wälisseinte asemele ilmuwad õõnesseinad õhuwahedega ja nopsa-seinad täidetud õhuwahedega, mis hoiawad sooja 2 korda paremini ja on ehitamisel ka odawad. Siporex-gaasbetoon ja isoleerplaadid (Celotex, Insulite, Roliit, jne.) wõimaldawad ehitada üsna kergeid ja õhukesi seinu, kusjuures tugewuse saawutamiseks tarwitatakse raudbetooni; sellejuures 25 cm paksune sein kannab 6—7-kordseid maju, olles seejuures wäga hea soojapidawusega.

Mitmesugused klaasist ja erilised õõnsad klaaskiwid wõimaldawad ehitada wäga mugawaid seinu ja lagesid, mida läbib walgus, soojus aga mitte. On maju, kus aknaid ei olegi, waid walgus tungib sisse läbi klaasseinte, õhk aga tuleb õhupuhastusseadme kaudu. Seejuures seinad on õhukesed ja see wõimaldab kokkuhoidu hoone põrandapinnas.

Lõpuks olgu tähendatud, et wäga lewinud on nõudmine pealmise korruse weekindla raudbetoonlae järele. Niisuguse lae puhul pole karta pööningu põlemisel wee tungimist korteritesse (nagu see juhtus meil Laenu-Panga majas).

Kokkuwõttes me näeme, et praegusel ajal linnaelamute ehitamises on nagu suur murranguajastu, kusjuures kõik wõimalikud mugawused ja uudused pole weel kaugeltki ammutatud, waid uusi tuleb iga päewga juure. Teiselt poolt on selge, et iga ehitaja peab olema nüüdisaja uudustega kursis, et ta ehitus oleks wõistluswõimeline.

Moodsast põrandakattest

Ajakohaste ehituste püstitamisel pööratakse suurt tähelepanu otstarbekohastele põrandakatetele.

Eriti tähtsaks probleemiks osutub küsimus siis, kui hoones on kohwik, kino, äride wõi muud suuremad inimhulkade poolt kasutatawad awalikud ruumid. Käesolewal juhul peawad põrandakatted wastama wäga paljudele tehnilistele ja esteetilistele nõuetele.

Uueks ehitusmaterjaliks, mis omaduste poolest täidab arenenud ehitustehnika nõudeid, on kumm.

Ka meil Eestis hakati wiimasel ajal walmistama ja kasutama seda kõrgewäärtuslikku ehitusmaterjali.

Nii on Tallinnas mitu panga- ja ärihoonet warustatud kummist põrandakattega.

Kummipõrand maksab praegu umbes 20 kr. rm. See on küll kallis hind, mille tõttu kummikatet wõiwad endile lubada ainult jõukamad ehitajad. Kuna aga tähendatud ehitusmaterjali walmistatakse kodumaa tööstuse poolt („Põhjala“), siis on loota, et tarwitajaskonna suurenemisel ja ala spetsialiseerumisel see muutub ka hinnalt kättesaadawamaks laiematele ehitajate ringkondadele.

Missugused omadused teewad siis kummikatte nii kõrgewäärtuslikuks ja eelistatawaks ehitusmaterjaliks?

Analüüsides neid omadusi leiame, et kummipõrand on:

1) wastupidaw kulumisele,
2) elastne ja seega mugaw,
3) kõlajummutaw,
4) weekindel,
5) tarwishoidlik (kuna ei tolmuta, ja on kergesti puhastataw),
6) wähese soojusejuhtiwusega,
7) esteetne, kuna laseb end walmistada mitmekesistes wärwides ja mustrites.

Kummist põrandakatted walmistatakse plaatidena ehk linikutena, paksusega 4—8 mm.

Pehmest kummist katted sobiwad hästi teatritesse, kinodesse, haiglatesse, kontsertsaalidesse, raadiostuudiotesse, hotellidesse, kohwikutesse ja m. sarnastesse ruumidesse, kus on tähtsad ülalloetletud põrandate omadused.

Wälismaal (Ameerikas, Itaalias j.t.) walmistatakse põrandakatteid ka kõwast mustast kummist, nn. eboniidist, misuguseid kasutatakse peamiselt laborafooriumides ja tööstusruumides, kus põrandalt nõutakse wastupidawust kulumisele ja keemilistele ainetele ning elastsust ja soojust.

Kummikattega on otstarbekohane ka katta treppe, eriti seal, kus liikumise läbi tekitatud müra osutub tülikaks ja teeb tarwilikuks otsida abinõusid kõla summutamiseks. Käesolewal juhul wõib kinnitada astmetele eriliselt walmistatud kummiplaadid wõi lihtsalt laotada üle trepi linikud.

„Pealinna Teataja“

kuulutusi loeb kõige ostujõulisem ringkond; mispärast kuulutamine selles majaomanike ajalehes osutub kasulikuks.

Põhinõudeid iluaedade kujundamisel

Ühtki kindlailmelist ja kunstipärast iluaeda ei saa asutada ega korraldada ilma kindla kawata — plaanita. Kas selle walmistab aiaomanik ise wõi iluaiandusfundja-erifeadlane, igaüks neist peab kawade koostamisel arwestama wäga paljusid asjaolusid.

Asutades iluaia linnamaja juure, tuleb arwestada iga kord erinewaid olukordi ja soowe.

Kõigepealt iluaia rajamisel ja plaani koostamisel tuleb teada, 1) kas majaomanik ja selle perekond ise aias töötab wõi mitte. Esimesel juhul on aiaomanik kõige tihedamas seoses iga taimega kui ka muu esemega, mistõttu tema enda soowid aia asutamisel on wäga suure tähtsusega. Siin tuleb aed korraldada niisuguste wahenditega ja sel kujul, mis wastawad antud olukoras töötaja-peremehe huwidele ja wõimetele. Igaüks on ju seda suurema innuga oma asja ja töö juures, mida enam see tegewus wastab tema huwidele, arusaamistele ja kajastab tema omi soowe.

Kui aed hoitakse korras palgalise aedniku abil, siis wõib kawandeid walmistada wabamalt, n. ö. puht iluaianduslike põhimõtete kohaselt, mida tuleb muidugi aiaomanikule selgitada ning wastuwõetawaks teha.

2) Tuleb pidada silmas, kas maja, kuhu asutatakse aed, on suwila, wõi elatakse seal aasta ümber. Esimesel juhul tuleb aed korraldada niiwiisi, et ta suwisel majaselamise hooajal pakuks wõimalikult palju, teisel juhul tuleb aga hoolitseda, et temas leiduks huwitawat ja köitwat ka talwel (okaspuud).

3) Määrawa tähtsusega on maa-ala suurus ja iseloom, eriti selle pinnaworm: nendest oleneb aia iseloom ja kujundamise suund. Aed tuleb luua ja arendada looduslikele tingimustele wastawalt. On mõttetus näit. tasast maapinda ümber kujundada terrassitaolisteks ajaks wõi moodustada sinna kõrgele kuhjatud kiwikaimlad, samuti kui pole mõtet künkalist pinnast planeerida tasaseks rõhtloodi. Wäiksemaid pinnawormide ümberkorraldusi tuleb loomulikult teostada, kuid ei ole õige looduslikke tingimusi täielikult hüljata. Mõnele rahamehele wõib ju tekkida mõte kaswatada näit. wiljapuid rabas wõi soos ja rajada kunstliike purskkaewudega mäe otsa: sellel kõigel pole aga looduspärasusega, loomulikkuse ega ilunõuetega midagi ühist. Wäärt on see iluaed wõi puiestik, mis on modelleeritud kunstipäraselt, kuid looduslikele tingimustele wastawalt, aga mitte nendega wastoluliselt. Tuleb hoida tasakaalu pindala suuruse ja taimede ning muude esemete hulga wahel. Aed olgu ülewaatlik, kindlailmeline, rahulik ja mitte liigselt täis kuhjatud.

4) Olenedes sellest, millised on aiaomaniku erihuwid (ilupuud, ilupõõsad, lilled, wesi, alpiinum, muru, mänguwäljakud), tulewad need wõtta plaani koostamisel aluseks ning wastawalt neile algmaterjalidele ja motiiwidele koostada kawand. On soowitataw, et see, millest ollakse eriliselt huwitatud, walitaks aia domineeriwaks motiiwiks ning selle iseloomustawaks jooneks. Kõik muu olgu waid mõõdukalt ja tasakaalukalt sellega seotud, et see peamotiiwi ei segaks, maha ei suruks, waid ümberpöördult — seda weel paremini esile tõstaks (muidugi tuleb siin ka hoiduda liialdamast).

5) Aeda ei wõi kunagi projektida üle jõu. Pole midagi wäärt suured ja kunstipärased kawandid, kui neid ei suudeta ainelistel põhjustel teostada wõi kui neid teostatakse puudulikult: osaliselt, halwasti, mittekorraliku materjaliga jne.

6) Asjatundja poolt wäljatöötatud kawand täidetagu muutmatult. Kui peaksid tarwilikuks osutuma hiljemini mõningad muudatused, siis neid tuleb teha plaanikoostaja nõuandel; ei olda plaaniga hiljem rahul, tuleb see lasta samal wõi uuel asjatundjal ümber töötada. Wabalt plaaniga ümberkäimine ja selle muutmine wõib põhjalikult riikuda selle wäärtuse. Leidub palju „asjatundjaid“, kes leiawad plaani juures üht-teist laita ja muuta, ilma et nad jüwenekšid asjasse wõi et neil üldsegi oleks aia korraldamisest juuremat taipu.

7) Tähtis ei ole mitte üksnes aeda rajada, waid rajatud aed tuleb ka korras hoida. Ainult asutamisest ja taimede kohale istutamisest ei jatku weel aia kujundamiseks. Istutatud taimed nõuawad juurt ja asjatundlikku hoolt. Kellel seda ei jatku, see ärgu parem aeda asutagu.

8) Tuleb arwestada aiaomaniku perekonnaseisu ja aed nii rajada, et sellest rõõmu tunneksid kõik perekonnaliikmed — nii wanad kui noored. Selle põhimõtte täitmisel wõidakse saftuda liialdusisse ning tükeldada aed mitmeks eriosaks. Nendele eriosawidele tuleb wastu tulla üldidee ja terwiklikkuse ulatuses ja neid wõimaluste piirides soodsatel kohtadel teostada. Näit. kui on tarwis wäikestele lastele asutada omaetke mänguplatsi, siis see ei tarwitse olla kohe trepi ees, esiplaanil, waid parajas kõrwalkohas, kuid siiski sellises, kuhu ulatuks ka perenaise silm; on perekonnaliikmete hulgas spordihuwilisi, kes soowiksid mängumuru wõi tenniswäljakut, siis seegi ei pruugi olla saali wõi söögitoa akna all, waid seda wõib paigutada iluaiast weidi kõrwale nii, et kaitsewõrgud ja postid poleks alati silma ees. Wanaisale wõi -emale on ka tarwis päikesepaistest, waguSat kohta ühes paari mugawa aiatooliga ja aiawarjuga — ka selline nurk ei tarwitse olla peatrepi kõrwal ja seal, kus liikumine on elaw.

9) Üldiselt aga iluaed linnas peab olema elamule jatkuks ning wõimaldama suwekuudel sagedat wiibimist wäljas õhu ja walguse käes tarwitse kasutamiseks. Selles mõttes on äärmiselt tähtis käidaw ja tallataw päikesepaistene muru, kus on wõimalik mängida, joosta ja lamada.

10) Maja ümbruse kaunistamine on selle kõrwal iluaia teiseks ülesandeks. Ilupuud, ilupõõsad, lilled, weebasein purskkaewudega, warikäik wõi aiamaja, kui elamul puudub rõdu, on tarwilikud. Ilupuid on parem paigutada korrapäraselt; kui maa-ala on wäike, kasutatakse peale põhiliikide just aedworme. Ilupõõsaid ja lilli, mis õite wärwusega toowad elu ja rõõmu, tarwitatakse sedamööda, kuidas kellelgi on asja wastu huwi.

11) On tähtis, et iluaed arendaks perekonnaliikmeis ilu- ja korratunnet. Iluaeda ei tule mitte üksnes waadelda ja imestella, waid tema eest tuleb ka hoolitseda. Just see hoolitsemine teatawa üldise sihi suunas seobki meid südamega aia ja kodu külge. Pole õige, kui aia eest hoolitsemine tehakse kohuseks üksikule perekonnaliikmele ja teistel on seal juures weel arwustamiseks ja nurisemiseks õigus. Ei, aia korrashoiu eest peab hoolitsema terwe perekond, soowitatawam ühe kogenuma nõuannete kohaselt. Aiatöö on linnaelanikule, üksköik millise elukutsega see ka oleks, suureks waheduseks tawalise kutsetöö kõrwal. Ka selles mõttes on wäga soowitatawam, et perekonnaliikmed perekonnapeaga eesotsas hoolitsekšid aia eest. Iluaed, kus majarahwas ise midagi ei korralda ega tee, on kaswatuslikult wähese wäärtusega.

12) Kuid aeda ei tule kunagi rajada ja korraldada nii, et selle korrashoid käiks perekonnaliikmeil üle jõu, et see wõiks muutuda füüsawaks ja raskeks. Iluaed ei tohi kedagi „orjastada“. Igaühel peab jääma aega ja wõimalust ka aiast rõõmu tunda. Just selles mõttes tulebki plaane koostada ja rajada suurima ettewaatusega ja kaalutlustega, jõukohaselt, et need mõnu ajemel ei pakuks pettumust.

Õliwärwiga kaetud pindu wõib seebiweega pesta. Kuid tuleb ka neid hästi kuiwatada. Pikemat aega õliwärwil püsiw wesi tõmbab õliwärwi walgeks. Wee aurumisel kaowad need plekid harilikult. Jäljed wõib õli wõi petrooleumiga üle hõõruda.

Milleks tarwitada soola?

1. Soolaga saab kustuma hakkawat tuld uuesti lõkkele ajada.
2. Soolaga harjates wärskendatakse waipu.
3. Soolasse kastetud lapiga saab pesukausse, üldse emailnõusid puhastada.
4. Kui pesu uhtmisweele juure lisada soola, ei külma pesu talwel ära.
5. Kui munakeetmise wette panna noaotsatäis soola, ei kee ka kattised munad wälja.
6. Rasw ei prittsi pannilt nii palju, kui pannile riputada soola.
7. Soola ja äädika lahusega saab waskasjad imekiiresti läikima.
8. Korwmööblit, korwe ja punutud toolipõhju pestakse kange soolawee ja kõwa harja abil.
9. Soola sees seisawad munad ühe aastani wärsked. Munad ei tohi üksteist puudutada.
10. Põlenud kohale riputatakse ossekohe soola, siis kaob walu ja ei teki wille.
11. Mesilaste hammustatud koht ei paisteta, kui sellele panna soolaputru.
12. Nohu paraneb, kui lühikeste waheaegade järele soolwett aegamööda ninna tõmmata.
13. Wäsinud jalad wärskenewad, kui neid pesta soojas soolwees, ära kuiwatada ja sidrunimahlaga üle hõõruda. Reisil wäga tarwilik.
14. Soojade soolweewannidega wärskendatakse wäsinud silmi.
15. Kuumad soolweewannid kõrwaldawad unetuse.
16. Õhtused jala soolweewannid kõrwaldawad külmad jalad.
17. Wärsket weiniplekki saab kõrwaldada, kui sellele riputada kuiwa soola.
18. Roosteplekke kaetakse soolaga ja pannakse päikese kätte. Ka wärsket tindiplekki on wõimalik kõrwaldada soolaga.
19. Soolweega kuristamine kergete külmetuste korral on wäga soowitaw.
20. Munawalge läheb wahule ruttu, kui „terake“ soola juure lisada.
21. Lilled hoiduwad waasis kauem wärsked, kui wett igal hommikul wahetatakse ja natuke soola sisse pannakse.
22. Klaasid ja pudelid lööwad järama, kui soola ja weega loksutada.
23. Kui aiakeedel tahetakse takistada rohu kaswamist, tuleb teid kasta soolweega.

Teater ⊡ Teater

Kesknädalal oli ejetenduse! „Estonias“ uus ooper „Marta“, millega ühtlasi A. Wiisimaa tähistas oma 20-aastast lawategewust.

Mäletan hästi, kuis A. Wiisimaa Tartu „Wanemuises“ algas ja tegi läbi näitleja tõusu kõik astmed: kooriliige, operetis kaasalaulja ja lõpuks ooperisolist ja lawastaja. Wiisimaa on kaunis näide selleest, mida lawainimene eneseest wõib teha, sest kõik, mis Wiisimaa omab, on ta enda saawutatud, ta on oma wõimed eeskujuks seatawalt waheest maksimaalselt wiinud wõidule.

Wiisimaa mängis alul kogu aeg ka näidendeis, sõnadraamas. See on tulnud talle juureks wooruseks: ka ooperis on ta mänguline külg alati tunnustataw.

„Marta“ läks lawal juure elewusega. See oli üks õnnestunumaid „Estonia“ ooperiõhtuid. Aga siin peame ilmtingimata wälja tõstma noore lawastaja H. Uuli werekülast tõlgisemist. Uuli seeaastane esimene ooperilawastus „Tüfarlaps läänest“ — ei kukkunud õnnelik. Süüdi oli kindlasti teos. Nüüd, hoopis parema materjali korral, Uuli tõesti näitas, et ta omab häid lawastajawõimeid. Tal on oma tõed. See on woorus, juur woorus. Säärast, julgemate tõdedega noort werd „Estonia“ ooper nagu wajas. Ega tal ometi tule Uuli puhul jälle petluda?

Tuntud, alati oma osi õnnelikult kandawte solistide kõrwal — nagu seda on juurepärane laulja Ida Loo, B. Hansen, nende kõrwal meeldiwalt hästi esines seekord prl. Lund. Ta laul kontserdil pole kaugeltki seda, mida ta suudab ooperis mängides. Kui prl. Lund'il wõimaldub oma häält edasi koolitada — wõimalik isegi, et ta senine laulukool ei ole kõige õnnelikum, külm-tehniline —, meile tõotab kujuneda kaunis ooperisolist. Suubilar wõeti wastu publiku poolt juure soojusega.

J. P.

Raadio

Laupäeval, 19. märtsil. 7.00 äratusmäng. Võimlemine. 7.20 päevauudiseid. 7.25 hommikukontsert. 8.15 hommikupalvus — õp. A. Soomre. 17.35 Türi: Jääteade ja helipl. Tallinn ja Tartu: Helifilmimuusika. 9.00 perenaistele. Turuteated. 16.55 teated ja reklaam. 17.05 noortele. J. Verne'i „Kapten Grant'i lapsed“ III. Kuuldepiltideks seadnud A. Üksip. 17.35 pärastlõunamuusika. 17.50 Elvi Keskküla: Peatükk R. J. Senderi novellist „Kontraataak Hispaanias“. 18.10 pärastlõunamuusika. 18.40 päevauudised. 19.00 õige aeg. Teated. Saatekava ülevaade. 19.10 muusika laupäeva-õhtuks. 20.20 vanu tantse ja nalju — „Lõbusad velled“ ja A. Vaino. 21.15 „Möödunud ajad helisevad“, kirev saade värssides ja muusikas. Koostanud G. Helbemäe, esitab F. Moor. 22.00 õige aeg. Päevauudised ja sporditeated. 22.20—24.00 tantsu- ja ajaviitemuusikat „Gloriast“ K. Strobeli orkestrilt ja heliplaatidelt.

Pühapäeval, 20. märtsil. 8.30 äratusmäng. Võimlemine. 8.50 M. Pill: Teravilja sordi küsimus tänavusel seemneturul. 9.10 põllumajanduslikud teated. 9.15 hommikukontsert. 9.55 Tallinn ja Türi: Jumalateenistus Jaani kirikust. Õp. B. Hasselblatt. 10.00 Tartu: Jumalateenistus Maarja kirikusa. Õp. A. Vooremaa. 12.00 Tartu linna algkoolide kontsert. 12.55 „Liivakell“ — E. Toona loeb F. Tuglase pisipalasid. 13.10 Kammermuusika. A. Papmehl (viiul), V. Uustalu (metsasarv) ja P. Indra (klaver). 13.35 Rännud laia maailma. 14.00—15.00 Lõunamuusika. 16.50 teated ja reklaam. 17.00 Lähtekohti vabaharidustööks. Koduse kasvatuse instituudi juhataja mag. A. Elango: Kodu kasvatava tegurina. 17.20 Helisev pühapäeva-õhtupoolik. Suur heliplaadi-popurrii. 18.00 W. Mettus: Kas oleme tõesti kaotanud paradiisi? 18.20 Klaverikontsert. Esinevad prof. A. Lemba õpilased. 19.00 õige aeg. Teated. Saatekava. 19.05 Vana tantsumuusika. 19.35 Kevad tuleb! Saatepõimik sõnas ja muusikas. 20.40 Muusika pühapäeva-õhtuks. RR orkester. 22.00 õige aeg. Päevauudised ja sporditeated. 22.20—23.00 Tantsumuusika „Etsonia“ valgest saalist — J. Pori orkester.

Esmaspäeval, 21. märtsil. 7.00 äratusmäng. Võimlemine. 7.20 päevauudised. 7.25 hommikukontsert. Kevadmuusika. 8.15 hommikupalvus — kand. mag. L. Teder. 8.35 Türi: Jääteade ja helipl. Tallinn ja Tartu: Slaavi tantse. 9.00 Tallinn ja ja Türi: Turuteated. 16.55 teated ja reklaam. 17.05 Inglise keel algajatele — mag. J. Silvet. 17.35 Kohvikumuusika „Kultasest“. 17.50 perenaistele. Al. Reinmaa: Maanaiste seltside osa kodukorraldamistöös. 18.10 Kohvikumuusika „Kultasest“. 18.40 päevauudised. 19.00 õige aeg. Teated. Saatekava. 19.08 Eesti koorilaule. Tallinna koolinoorsoo muusikaühingu segakoor. 19.30 R. Antik: Keelatud kirjandus Eestis. 19.50 Kontsertmarsse. 20.30 raadiovestlus — RR direktor ins. F. Olbrei. 20.50 Kevad muusikas. RR orkester. 22.00 õige aeg. Päevauudised. 22.10—23.00 „Kalevipoja“ saade.

Teisipäeval, 22. märtsil. 7.00 äratusmäng. 7.20 päevauudised. 7.25 Hommikukontsert. 8.15 hommikupalvurs — kand. B. Bluum. 8.35 Türi: Jääteade ja heliplaate. Tallinn ja Tartu: Kuulsaid lauljaid — Tito Schipa. 9.00 perenaistele. Turuteated. 16.55 teated ja reklaam. 17.05 lastele. „Metshaldjate majas“, T. Braksi kuuldemäng. 17.35 Hawaii valsse. 17.50 dr. med. G. Kornel: Süüfilisest. 18.10 Muusika elektriorelil. 18.40 päevauudised. 19.00 õige aeg. Teated. Saatekava. 19.05 Viiulisoolosid. 19.30 „Tatra tüdruk“, operett 3 waatuses, 15 pildis. („Estonia“ teatrist.). 20.40—20.55 kirjandusl. uudiseid. II vaheajal, umbes kell 22.00—22.15 õige aeg, päevauudiseid. 23.00 esperantokeelne nädalakroonika. 23.10—23.30 Reportaaž Eesti-Poola maawõistluselt poksis.

Tapeeti & seinapappi

ostate kõige soodsamalt

Karst. Brandesi

tapeedi kauplusest

26 Tallinnas, Tartu mnt. **26**

Kõntr. 304-54. Asut. 1910. a.

Äri avatud kella 9—5

Müük suurel ja väikesel arvul

Kesknädalal, 23. märtsil. 7.00 äratusmäng. Võimlemine. 7.20 päevauudised. 7.25 hommikukontsert. 8.15 hommikupalvus — õp. T. Tallmeister. 8.35 Türi: Jääteade ja helipl. Tallinn ja Tartu: Kontsert: tangosid. 9.00 Tallinn ja Türi: Turuteated. 16.55 teated ja reklaam. 17.05 prantsuse keel — mag. K. Kann. 17.35 Delibes'i balletimuusika. 17.50 põllumajanduslikud teated. 18.00 agr. J. Tohver: Heinaseemnekasvatuse päevaküsimusi. 18.15 Tsitrimuusika. 18.40 päevauudised. 19.00 õige aeg. Teated. Saatekava. 19.08 soololaule N. Loona (sopran). 19.30 A. Kasemets: Eesti muusika arengutee (XVI). F. Saebelmann ja tema looming. (Näidetega heliplaatidelt). 20.00 Jazzmuusika kahel klaveril. 20.30 välispoliitiline vestlus — H. Rahamägi. 20.50 Õhtumuusika. Corso-trio. 21.45 lastevanemate veerandtund. Õilme Ploompuu wan Nest: Lapse jonn. 22.00 õige aeg. Päevauudised. 22.10—23.00 Tšaikovski ooperimuusika. RR orkester.

Turuteateid

Tallinna turg
18. märtsil

Liha.

Sead tervelt 75—80; sealiha kiloviisi 90—110; seapead-jalad 65; singid, suitsu 180—200; ploomirasv 120—125; sulatatud rasv 135—140; loomaliha veer. 38—55; loomal. kg-viisi 50—90; vasikal. tervelt 55—80; vasikaliha kg-viisi 45—80; lambad, tervelt 60—70; lambal. kg-viisi 70—90; soolatud sealiha 90—100 s. kg.

Piimasaadused.

Taluvõi (kõõgi) 170—190; lauavõi 205—210; hapukoor 110—120; kohupiim 35—40; juust sordi järgi 80—165 s. kg.

Tapetud linnud.

Tapetud kanad tk. 120—225; kodupardid 250—350; haned 150—170 s. kg.

Kalad.

Värsked räimed 25—25; latikad 40—7 lõhed 225—350; kohad 50—90; angerjad 200—350; ahvenad 15—55 haugid 40—60 siiad 120—180 s.

Suitsukalad.

Angerjad 250—400; lõhed 700—1000; ahvenad 100—110; vimmad 140—150; haugid 150; siiad 150—250; räime kümme 8—12 senti.

Teisi turusaadusi.

Mesi kl. 180—190; kanamunad paar 8—12; sidrunid tk. 7—12; seened kg. 40—160 s.

Puuvili.

Õunad 20—100; jõhvikad 30 s. kg.; apelsinid 12—25 s. tükk.

Juur- ja aiavili.

Värsked kapsad 10—12; kartulid 5—7; peedid 12—15; porgandid 10—15; kaalikad 10—12; hapukapsad 12—25; sibulad 30—35 s. kg

Jahu ja teravili.

Saiajahu 28—48; odrajahu 34—35; odratangud 30—40; kruubid 35—45; kaeratangud 40; kaerajahu 25—26; rukkijahu 20; rukkiterad 18—21; odraterad 18—20; kaeraterad 15—18; herned 30—40; läätsad 35—40; oad 40—45; manna 45—50 s. kg.

Wenelane ähwardas...

(Algus 4. lk.)

Nähtawasti on ajehaldur nõu annud asjast waikides mööda minna, sest puuduwad andmed wenelaste karistamisest kui ka igasugune kirjawahetus Wene wõimudega selle wahejuhtumi pärast. Ka Tallinn ise hakkab peagi rohkem huwi tundma wene kaubanduse wastu. Juba 11. oktoobril 1565. aastal antakse rae poolt wälja esimene lubakiri ühele kaupmehele kaupade toimetamiseks Narwa. Selleest ajast muutub kaubanduslik läbikäimine ikka tihedamaks ja kui hilja jügisel Tallinnas puhkes katk, millesse wenelaste andmetel isegi rootsi „prikaschtschik“ Hindrik Clausson (Horn) pidi olema surnud, ning wenelased seetõttu Narwa-Tallinna wahelise kaubatee sulgesid, siis waidles Tallinna raad juba ägedasti kaubatee sulgemise ja kaubandamise tõkestamise wastu, kinnitades, kattujutud olewat aluseta.

Wäljaandja: Tallinna Majaomanikkude Selts.
Wastutaw toimetaja: A. Nirk.

Pesurulle,

wändast aetavaid, müüa Pärnu mnt. 70.

Korteripakkumised

Võrgu 3—7. Möbl. tuba, erasissekäiguga, päikesepoolne, moodsas majas 1—2 daamile ära anda.

Jakobsoni 17-a—11. Kaasüüriliseks võib tulla kindl. ametis mees ehk naister. Näha peale kella 6 õhtul

Gonsiori 43—6. Päris uues majas päikesepoolne hästi möbl. suur tuba, vann, telef., lift, kostiga ära anda.

Erne 7—14. Kaasüüriliseks võib tulla vanema pr. juure ametiskäija naisterahwas või meesterahwas. Küsida nr. 1.

Liivalaia 10—9. Voodikoht ära anda ametis naisterahwale, kuuüür 5 krooni.

Juurdeveo 14—4. Toiduainetekaubaplus ühes kauba ja korteriga ära anda. Küsida poest.

Küti 15—4. Korralik meesterahwas võib korterikaaslaseks tulla üksiku juure.

Liivamäe 27—14, hoovimajas II korral. Kaasüüriliseks võib tulla korralik noormees, kel kindel teenistus. Näha võib peale k. 4.

Veerenni 8—8. Noor preili, kes lepib wähese ruumiga, saab puhta ruumi, lahke pr. juure.

Narva mnt. 10—13, tagahoovis. Kaasüürilised wõiwad tulla wõi toa saada korralikud isikud.

Vilmsi 17—8, hoovi majas. Wähese mööbliga tuba wälja üürida.

Kopli 36—8, majahoidjalt. Juuksetööstusruumid välja üürida.

Luise 17—7. Tuba ära anda waikses, wäikeses perekonnas, kütte, walgust. ja köögi tarwitamisega. Tulla õhtul p. kella 6.

V. Ameerika 13. Wanem abielupaar saab korteri ühes walgustusega majahoidjatööde eest.

Uus 32—8. Kaasüüriline wõib tulla. Näha peale kella 2.

Kolde 53—3. Kaks hästi möbl. tuba wälja üürida waikselle abielupaarile,, ühes köögi tarwitamisega.

U. Maailma 18—3. Tuba pliidiga I korral, elekter, wesi ja kloset kojas.

Heeringa 6—1 4 tuba köögi ja esikuga II korral, elekter, wesi ja kloset korteris, wannituba. Soe, päikesepoolne.

Tsemendi 3—5. Suurus 11 ruutm. 2 tuba köögi ja esikuga I korral, elekter, wesi ja kloset korteris, wann korteris, üür 37 krooni. Küsida majahoidjalt krt. 12 peale kella 4, päikesepoolne.

Kadaka 18, küsida Kadaka tee 20. 2 suurt tuba köögi ja werandaga I korral elekter, wesi õues, kloset kojas, üür 25 krooni, päikesepoolne, ilus korter. Wabaneb 15. aprilliks. Soowikorral aiamaa.

Volta 34, teateid saab Tõllu 10—10. 2 tuba ja köök pooldkeldrik. elekter, wesi ja kloset korteris.

Diplom. kangur Juhanson'i kangrutööstus

soowitab Teile moodsaid: sohwapatju, põranda- ja seinawaipu, akna- ja ukseeesriideid, aknakardinaid, kaelarätte ja shalle, mööbliriideid ja rahwusseelikuriideid iga maakonna mustris. Tellimiste kiire täitmine. Töid tehakse ka tellija enda lõngadest.

Tallinn, Tartu mnt. 81 (raudteeülesõidu juures), telefon 318-57.

Hambaarst

Marta Poljak

Hamba- ja suuhaigused, kunsthambad.

Uus t. 20—7, telef. 441-73.

Vastuwõtmine kella 10—1 ja ½5—7.

Majaomanikkude Seltsi liikmetele wastuwõtmine alandatud tariifiga.

„Külwaja“ trükk, Tallinn, Rataskaewu 6, tel. 450-67